

STROKOVNI ČLANEK 3/2024

KAKO JE POSLOVALO POMURSKO GOSPODARSTVO V LETU 2023 TER PRIHAJAJOČI IZZIVI

V tokratnem majskem članku predstavljamo poslovanje pomurskega gospodarstva v letu 2023 in prihajajoče izzive regije.

AJPES je namreč v četrtek 16. maja 2024 na podlagi zbranih podatkov iz letnih poročil, pripravil **Informacijo o poslovanju gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov in zadrug v Pomurski regiji v letu 2023**. Tiskovna konferenca s predstavitvijo rezultatov je potekala na izpostavi Ajpes Murska Sobota, na kateri so Andreja Ružič, vodja murskosoboške enote AJPES, strokovni delavki Klavdija Gjergjek in Saša Ferletič ter direktor PGZ Robert Grah, predstavili poslovanje pomurskega gospodarstva v letu 2023.

Informacijo Ajpes o poslovanju pomurskega gospodarstva, je tudi letos nadgradil **vsakoletni komentar Pomurske gospodarske zbornice**. S tem se uporabnikom olajša pregled nad množico podatkov, obenem pa nudi dovolj možnosti za poglobljeno strokovno analizo in črpanje podatkov za različne potrebe.

Gospodarstvo v Pomurju je leto 2023 končalo z dobičkom, zato lahko smatramo, da je pomursko gospodarstvo ustvarilo dober poslovni uspeh, čeprav so bile okoliščine in pogoji za poslovanje zahtevni.

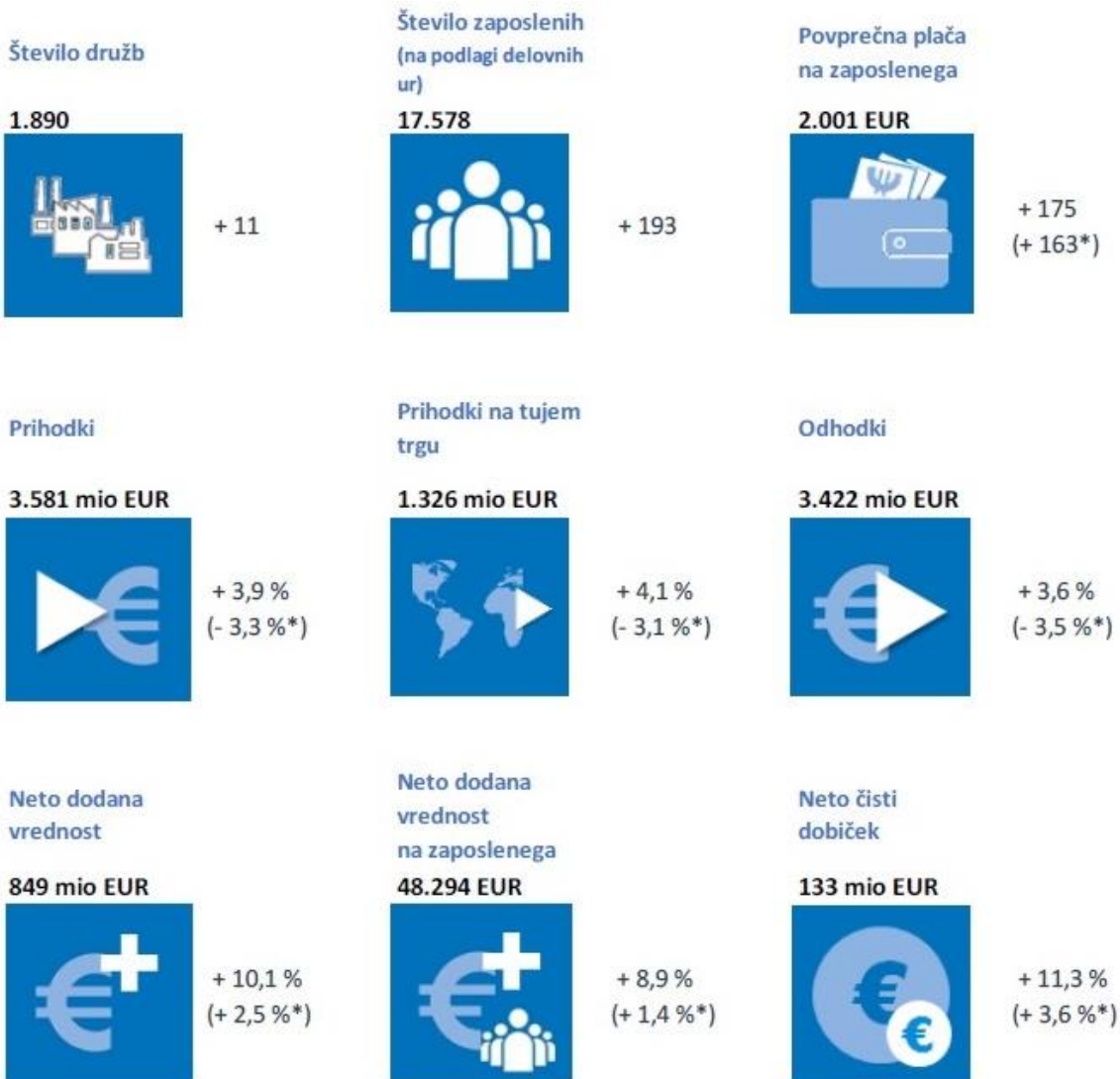
Pomurje, kot gospodarsko pomembna regija v Sloveniji, ima specifične gospodarske kazalnike, ki odražajo stanje in dinamiko njenega gospodarstva. Kljub izzivom ostaja pomemben del slovenskega gospodarstva s specifičnimi prednostmi v kmetijstvu, industriji in turizmu.

Podrobnejši pogled v generirane podatke pomurskega gospodarstva za leto 2023 nam razkrije nekatere podrobnosti tudi v primerjavi s slovenskim povprečjem. V nadaljevanju bomo povzeli in pogledali, kaj nam kažejo zbirni podatki za leto 2023 v primerjavi s preteklimi leti.

Prihodki v regiji so stabilni in so presegli 3,58 milijarde evrov. Razpoložljivi neto čisti dobiček je rekorden v višini 133 mio evrov in se je povečal za dobrih 11 odstotkov.

V pomurski regiji je v letu 2023 poslovalo 1.890 gospodarskih družb, te so povečale obseg premoženja za 7 odstotkov in izkazale 133 mio evrov neto čistega dobička, kar je 11 odstotkov več kot leto prej. Ustvarile so za 3,9 odstotkov višji obseg skupnih prihodkov. Na povečanje prihodkov so v Pomurju najbolj vplivale družbe s področja predelovalnih dejavnosti. Tudi obseg prodaje na tujih trgih se je povečal za 4,1 odstotkov. Na domačem trgu so podjetja ustvarila 61,7 odstotkov vseh čistih prihodkov od prodaje, na trgu EU 33,5 odstotkov in na trgu izven EU 4,8 odstotka.

GOSPODARSKE DRUŽBE

*Realna vrednost glede na indeks cen življenjskih potrebščin v obdobju januar - december 2023 v primerjavi z obdobjem januar - december 2022, ki je znašal 107,4 (vir: Statistični urad RS).

Vir: AJPES (Informacija o poslovanju gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov in zadrug v pomurski regiji v letu 2023)

Ocena PGZ in AJPES je,

da so doseženi in predstavljeni rezultati poslovanja za leto 2023 nadaljevanje pozitivnega trenda in pokazatelj dobrega dela ter stabilnega gospodarstva z razvojnimi potencialom za naslednja leta.

Po indeksu rasti neto dodane vrednosti so pomurske družbe med 12 statističnimi regijami na 6. mestu in za državnim povprečjem zaostajajo le 2 odstotni točki.

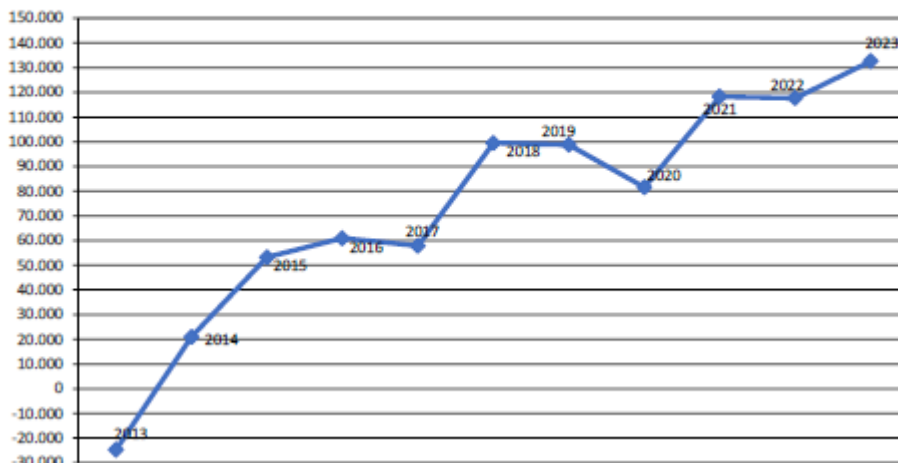
Po ustvarjeni neto dodani vrednosti na zaposlenega 48.294 evrov so kljub 9 odstotnem povišanju pomurske družbe med statističnimi regijami še vedno na zadnjem 12. mestu, po bruto izplačani plači na zaposlenega, ki je znašala 2.001 evrov in se je povečala za 10 odstotkov, pa na 11. mestu.

Neuspešno je poslovno leto 2023 zaključilo 482 družb (lani 499), ki so izkazale čisto izgubo v višini 26.864 tisoč evrov, in ta se je v primerjavi z letom 2022 povečala. Družbe z izgubo so zaposlovale 2.845 delavcev, kar predstavlja 16,2 odstotkov vseh zaposlenih v pomurskih družbah.

Po indeksu rasti neto čistega dobička so družbe iz Pomurske regije za eno odstotno točko presegle slovensko povprečje in so na 5. mestu v državi med vsemi dvanajstimi statističnimi regijami.

POMURJE

Gibanje neto čistega dobička/izgube v tisoč EUR
v obdobju 2013-2023

Vir: AJPES (Informacija o poslovanju gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov in zadrug v pomurski regiji v letu 2023)

Kako uspešno so poslovali pomurski samostojni podjetniki posamezniki?

Trend poslovanja pomurskih podjetnikov v letu 2023 ostaja pozitiven in primerljiv s trendom republiškega povprečja. Podjetniki v Pomurju so poslovno leto 2023 zaključili z neto podjetnikovim dohodkom v višini 21.628 tisoč evrov, kar je za 12 % več kot leto poprej (lani 5 %-na rast) in predstavlja 4,2 % celotnega neto podjetnikovega dohodka ustvarjenega v Sloveniji.

Pomurski podjetniki po doseženem končnem poslovnem izidu med vsemi regijami v Sloveniji v letu 2023 ohranjajo osmo mesto. Pomurski podjetniki, so v letu 2023 izkazali za 12 % več neto podjetnikovega

dohodka kakor v letu 2022 (SLO + 20 %). To pomeni, da so izboljšali rezultate poslovanja in ustvarili, opredeljeno vrednostno, nekaj manj kot 2,4 mio evrov več neto podjetnikovega dohodka.

Število podjetnikov, ki so zavezani k oddaji letnega poročila za leto 2023 raste, zmanjšuje se pa delež zavezancev za oddajo letnih poročil. Slednji je posledica rasti števila, (tj. s 1.707 na 1.869), in deleža normirancev, ki k oddaji letnih poročil niso zavezani.

Glede na velikost je v letu 2023 v pomurskem prostoru poslovalo 2.294 mikro in 40 majhnih (lani 2.273 in 32) podjetnikov. Srednjih in velikih podjetnikov v Pomurju v letih 2023 in 2022 ni bilo.

Kakšni so trendi in izzivi za poslovanje (pomurskega) gospodarstva v prihodnje?

Pomurska regija se sooča s številnimi izzivi, vendar tudi priložnostmi za prihodnji gospodarski razvoj. Navajam nekatere ključne trende in izzive za poslovanje pomurskega gospodarstva v prihodnje:

Trend digitalizacije in inovacij

- **Inovacije:** Spodbujanje inovacij preko sodelovanja z raziskovalnimi inštitucijami in uvajanje novih proizvodnih procesov ter izdelkov lahko poveča dodano vrednost lokalnih podjetij. Da je inovativna dejavnost v pomurskih podjetjih še kako živa, kažejo tudi inovacije v podjetjih. Na **RAZPIS ZA ZBIRANJE PRIJAV ZA PODELITEV PRIZNANJ ZA INOVACIJE POMURSKE GOSPODARSKE ZBORNICE ZA LETO 2024** je letos prispelo 12 inovativnih predlogov pomurskih podjetij/inovatorjev, kar je največ v zadnjih letih. Inovativne predloge je oddalo 12 različnih podjetij z 52 inovatorji. Večina inovativnih predlogov je produktnih.
- **Digitalna transformacija:** Velik izziv pomurskega gospodarstva predstavlja digitalizacija poslovanja. Digitalizacija poslovnih procesov in uvedba novih tehnologij sta ključni za povečanje učinkovitosti in konkurenčnosti podjetij. Pomurska podjetja se morajo še bolj pospešeno prilagoditi digitalni dobi, kar vključuje avtomatizacijo proizvodnje, uporabo podatkovne analitike in e-poslovanja. Kot je navedeno v RRP 2021-202 pomurska podjetja čaka še veliko naporov in vlaganj v digitalizacijo proizvodnih, inovacijskih in ustvarjalnih procesov. Naloga regije je vzpostavitev podpornega okolja, ki bo olajšalo transformacijo in povezovalo visokotehnološka podjetja z mrežo raziskovalnih in podpornih institucij, tujih partnerjev in končnih kupcev.

Razvoj trajnostnega kmetijstva

- **Ekološko kmetijstvo:** Naraščajoča zavest o trajnostnem razvoju in povpraševanje po ekoloških proizvodih predstavljata priložnost za razvoj ekološkega kmetijstva v Pomurju. Regija postaja vedno bolj pomemben dobavitelj ekoloških pridelkov in izdelkov.

- **Dodana vrednost kmetijskih pridelkov:** Povečanje dodane vrednosti kmetijskih pridelkov preko predelave in trženja končnih izdelkov (npr. bučno olje, vinske specialitete) lahko izboljša gospodarsko stanje kmetov in podjetij v regiji.

Krepitev turističnega sektorja

- **Zdraviliški in wellness turizem:** Razvoj termalnega turizma, ki vključuje wellness, zdravilišča in aktivnosti na prostem, lahko pritegne še več obiskovalcev. Povečanje kakovosti storitev in dodatne turistične ponudbe v smeri 5* doživetij lahko podaljša turistično sezono. Za pomursko statistično regijo predstavlja turizem perspektivno gospodarsko dejavnost, ki posredno in neposredno vključuje številne druge dejavnosti. Najbolj je razvit zdraviliški turizem oziroma turizem dobrega počutja, ki ga dopolnjujeta turizem na podeželju in kulturni turizem.
- **Kulturni in gastronomski turizem:** Promocija lokalne kulturne dediščine in kulinarčnih posebnosti lahko privabi turiste, ki iščejo avtentične izkušnje. Organizacija različnih festivalov in dogodkov, povezanih z lokalno kulturo, vinom in hrano že krepí pomurski turistični sektor.

Spodbujanje podjetništva in MSP

- **Podporne strukture:** Krepitev podpornega okolja za mala in srednje velika podjetja (MSP) preko točk SPOT Svetovanje, Pomurske gospodarske zbornice in obrtnih zbornic ter različnih podpornih subjektov inovativnega okolja s kombinacijo različnih ciljnih finančnih spodbud, razvija pomursko podjetništvo in gospodarstvo.
- **Usposabljanje in izobraževanje:** Povečanje usposabljanj in izobraževanj za podjetnike, zlasti na področju digitalnih veščin, upravljanja in inovacij, lahko pomaga MSP pri rasti in razvoju. Dober primer dviga kompetenc zaposlenih v pomurskih podjetjih s področja digitalnih veščin, je projekt **Postani digitalni mojster, v katerem je v letu 2023 sodelovala Pomurska gospodarska zbornica**. V sklopu projekta so zaposleni v pomurskih podjetjih pridobivali različne osnovne in napredne digitalne kompetence in krepili zavest o prednostih uporabe digitalnih orodij za posameznika in družbo, razumevanju digitalnih tehnologij ter odgovorni in varni uporabi digitalnih veščin. **Podrobno o projektu [TUKAJ](#)**

Povečanje tujih neposrednih investicij (TNI)

- **Privabljanje TNI:** Pomurje mora nadaljevati s privabljanjem tujih investicij, zlasti v sektorje z visoko dodano vrednostjo, kot so napredna proizvodnja, logistika in zelene tehnologije.
- **Razvoj industrijskih in obrtnih con:** Izboljšanje infrastrukture in razvoj industrijskih con lahko olajša privabljanje tujih investorjev in ustvarjanje novih delovnih mest.

Trg dela in demografski izzivi

- **Povečanje zaposljivosti mladih:** Spodbujanje izobraževanja in poklicnega usposabljanja, ki ustreza potrebam trga dela, lahko pomaga zmanjšati brezposelnost med mladimi. Dober primer spodbujanja in usmerjanja poklicnega izobraževanja mladih je **projekt Right Skills 4U**, ki ga kot vodilni partner koordinira Pomurska gospodarska zbornica. Z dejavnostmi v projektu se

vzpostavlja in krepi učinkovita komunikacija z mladimi ter mlade podpira pri izbiri poklica, ki ustreza njihovim spretnostim in veščinam. Poleg učinkovitega posredovanja ustreznih informacij projekt želi mlade usmeriti v izbiro poklica, ki ustreza njihovim spretnostim in veščinam, saj je to osnova za njihov karierni napredek in uravnoteženo prihodnost. Projekt Right Skills 4U je sofinanciran s strani Evropske unije, Evropskega sklada za regionalni razvoj v okviru Interreg programa Slovenija-Madžarska za obdobje 2021-2027. **Podrobno o projektu [TUKAJ](#)**. Izpostaviti je potrebno tudi program **PONI Pomurje 2023 – 2028**, ki je del celovitega projekta »Podjetno nad izzive«, ki se izvaja na področju celotne Slovenije. Projekt Podjetno nad izzive (PONI Pomurje) je model podjetniškega usposabljanja, v okviru katerega potencialni podjetniki v 4 mesecih razvijejo in realizirajo svojo podjetniško idejo. To se doseže skozi celostni 4 mesečni program, ki vključuje podjetniška usposabljanja, mentorstvo in nudenje vsestranske pomoči udeležencem pri uresničevanju njihove poslovne ideje. Projekt izvaja RC Murska Sobota. **Podrobno o projektu [TUKAJ](#)**

- **Reševanje demografskih izzivov:** Ukrepi za zadrževanje mladih in privabljanje novih prebivalcev, kot so spodbude za stanovanjsko gradnjo in kakovostno življenjsko okolje, so ključni za dolgoročno stabilnost regije.

Kakšno pa je stanje v Sloveniji?

Po podatkih [AJPES](#), objavljenih dne 9.5.2024, so slovenske družbe, ki so predložile letna poročila za leto 2023 povečale število zaposlenih, neto dodano vrednost kot tudi neto dodano vrednost na zaposlenega (61.003 EUR), ki je bila za 9 % višja kot v letu prej. Število zaposlenih so najbolj povečale družbe s področja gradbeništva, nato s področja predelovalnih dejavnosti in s področja trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil.

Prihodki in odhodki so ostali na nivoju preteklega leta, prihodki na tujem trgu pa so se zmanjšali, tako na trgu EU (za 5 %) kot na trgih izven EU (za 10 %). Z vidika dobičkonosnosti je bilo leto 2023 uspešno, saj so družbe ustvarile za 6.699 tisoč EUR neto čistega dobička, kar je 10 % več kot v letu 2022.

Na povečanje neto čistega dobička so najbolj vplivale družbe s področja oskrbe z električno energijo, plinom in paro, nato s področja gradbeništva ter s področja finančnih in zavarovalniških dejavnosti. Vsa področja dejavnosti so izkazala neto čisti dobiček, največ družbe s področja predelovalnih dejavnosti in področja trgovine, vzdrževanja in popravila motornih vozil.

EBIT marža se je glede na leto 2022 povečala za več kot 0,7 % točke in je znašala 5,5 %, za odstotek višja pa je tudi EBITDA marža, ki je v letu 2023 dosegla 9,5 %. Donosnost lastniškega kapitala (ROE) se je povečala na 10,3 %.

Delež lastniškega kapitala v obveznostih do virov sredstev je konec leta 2023 dosegel 49,8 % in je bil v primerjavi z letom 2022 ponovno višji. Finančne obveznosti družb so se glede na leto 2023 povečale za 3 %.

Na število predloženih letnih poročil samostojnih podjetnikov (za leto 2022 je letno poročilo predložilo 48.940 podjetnikov) je vplivalo povečano število samostojnih podjetnikov, ki so obdavčeni na podlagi ugotovljenega dobička z upoštevanjem normiranih odhodkov, in niso zavezani za predložitev letnega poročila. Teh je bilo v letu 2023 za 6 % več kot v letu 2022. Podjetniki so v letu 2023 poslovali uspešno in povečali neto podjetnikov dohodek za 20 %.

Letna poročila za leto 2023 je predložilo tudi 388 zadrug (9 manj kot leto prej), ki so skupaj ustvarile 974.274 tisoč EUR prihodkov, ki so ostali na ravni preteklega leta. Zaposlovale so 2.806 delavcev ali 28 več kot leta 2022. Zadruge so izkazale 1.683 tisoč EUR neto čistega dobička ali 61 % manj kot v letu 2022.

V primerjavi s predhodnim letom so družbe v letu 2023 dosegle višji delež neto čistega dobička v skupnih prihodkih družb. Povprečna mesečna plača na zaposlenega v družbah je znašala 2.218 EUR. V primerjavi z letom 2022 (iz podatkov letnih poročil za leto 2023 - podatki za prejšnje leto) je bila realno višja za 1,2 %.

V letu 2023 je za dospele neporavnane obveznosti (tako kot v letih pred 2022) značilen trend upadanja. Povprečno mesečno je bilo evidentiranih 2.548 pravnih oseb (72 manj kot leta 2022), ki so imele povprečno dnevno 120 milijonov EUR dospelih neporavnanih obveznosti oziroma za 11 milijonov EUR manj kot leta 2022.

Največ plačilno nesposobnih pravnih oseb je bilo v dejavnosti (F) gradbeništvo, (G) trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil, (M) strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti, (I) gostinstvo in (C) predelovalne dejavnosti.

Na osnovi letnih poročil za leto 2023 je Ajpes dne 10.5.2024 vsem gospodarskim subjektom že pripisali nove bonitetne ocene S.BON AJPES.

Poslovanje slovenskih gospodarskih družb v letu 2023

Primerjave z letom 2022 so izražene z indeksi, razen števila družb.

	Število družb 71.638	+1.567
	Število zaposlenih (na podlagi delovnih ur) 547.873	103
	Povprečna plača na zaposlenega 2.218 EUR	109 101*
	Prihodki 146.500 mio EUR	100 93*
	Prihodki na tujem trgu 59.786 mio EUR	94 87*
	Odhodki 138.576 mio EUR	100 93*
	Neto dodana vrednost 33.422 mio EUR	112 105*
	Neto dodana vrednost na zaposlenega 61.003 EUR	109 101*
	Neto čisti dobiček 6.699 mio EUR	110 102*

OPOMBA: *Realna vrednost glede na indeks cen življenjskih potrebščin v obdobju januar – december 2023 v primerjavi z obdobjem januar – december 2022, ki je znašal 107,4 (vir: Statistični urad RS)

Vir: AJPES, Poslovanje gospodarskih družb v letu 2023, novica 10.5.2024

Viri:

- AJPES: Informacija o poslovanju gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov in zadrug v pomurski regiji v letu 2023; 16.5.2024
- PGZ: [OBJAVLJENA JE KRATKA INFORMACIJA O POSLOVANJU POMURSKEGA GOSPODARSTVA V LETU 2023 S KOMENTARJEM POMURSKE GOSPODARSKE ZBORNICE](#), 16.5.2023
- PGZ: Članek SPOT 3/2023; [KAKO JE POSLOVALO POMURSKO GOSPODARSTVO V LETU 2022 - REZULTATI IN IZZIVI](#), 12.5.2023
- PGZ: [NA LETOŠNJI RAZPIS ZA INOVACIJE PRISPELO 12 INOVATIVNIH PREDLOGOV PODJETIJ](#), 8.5.2024
- AJPES: [Poslovanje gospodarskih družb v letu 2023](#), novica 9.5.2023
- Vestnik: [Gospodarstvo v Pomurju lansko leto končalo z dobičkom](#); 16.5.2023
- REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM POMURSKE REGIJE 2021–2027: https://www.rcms.si/upload/files/RRP_Pomurje_2021-2027_13-6-2022.pdf, 13.6.2022
- Projekt Postani digitalni mojster, <https://www.digimojster.si/>
- Program PONI Podjetno nad izzive, <https://www.rcms.si/poni>
- Projekt RightSkills4U, <https://www.pgz.si/projekt.php?id=10>

Pripravil:

Roman Wolf, svetovalec

Datum: 20.5.2024

SPOT svetovanje Pomurje (Pomurska gospodarska zbornica)

W: <https://www.spotpomurje.si>

<https://www.facebook.com/SPOTPomurje/>